UZNESENIE SÚDNEHO DVORA (piata komora)

zo 17. apríla 2007 *

Vo veci C-276/06,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím tribunal du travail de Verviers (Belgicko) z 13. júna 2006 a doručený Súdnemu dvoru 26. júna 2006, ktorý súvisí s konaním:

Mamate El Youssfi

proti

Office national des pensions (ONP),

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory R. Schintgen (spravodajca), sudcovia A. Tizzano a A. Borg Barthet,

* Jazyk konania: francúzština.

generálny advokát: M. Poiares Maduro,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na to, že Súdny dvor má v súlade s článkom 104 ods. 3 prvým pododsekom svojho rokovacieho poriadku v úmysle rozhodnúť odôvodneným uznesením,

po vypočutí generálneho advokáta,

vydal toto

Uznesenie

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konanie sa týka výkladu článku 41 ods. 1 Dohody o spolupráci medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Marockým kráľovstvom podpísanej v Rabate 27. apríla 1976 a schválenej v mene Spoločenstva nariadením Rady (EHS) č. 2211/78 z 26. septembra 1978 (Ú. v. ES L 264, s. 1; Mim. vyd. 11/013, s. 155), ďalej len „dohoda o spolupráci"), článku 65 ods. 1 prvého pododseku Euro-stredomorskej dohody o pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Marockým kráľovstvom na strane druhej podpísanej v Bruseli 26. februára 1996 a schválenej v menej uvedených Spoločenstiev rozhodnutím Rady a Komisie 2000/204/ES, ESUO z 24. januára 2000 (Ú. v. ES L 70, s. 1; Mim. vyd. 11/013. s. 175) ďalej len „dohoda o pridružení"), článku 4 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla

2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, s. 1; Mim. vyd. 5/005, s. 72), vo svetle nariadenia Rady (ES) č. 859/2003 zo 14. mája 2003, ktorým sa rozširujú ustanovenia nariadenia (EHS) č. 1408/71 a nariadenia (EHS) č. 574/72 na štátnych príslušníkov tretích krajín, na ktorých sa doteraz tieto ustanovenia nevzťahujú výhradne z dôvodu ich štátnej príslušnosti (Ú. v. EÚ L 124, s. 1; Mim. vyd. 5/004, s. 317), ako aj článku 14 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP") a článku 1 Dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol").

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi pani El Youssfi a Office national des pensions belge (ďalej len „ONP") z dôvodu zamietnutia tohto úradu priznať tejto poslednej menovanej zákonnú záruku príjmov pre staršie osoby stanovenú vnútroštátnou právnou úpravou.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

Dohoda o spolupráci

3 V súlade s článkom 41 ods. 1 dohody o spolupráci, ktorá je súčasťou hlavy III tejto dohody, ktorá upravuje spoluprácu v oblasti pracovnej sily:

„Pokiaľ ustanovenia nasledujúcich odsekov neustanovujú inak, budú pracovníci marockej štátnej príslušnosti a ich rodinní príslušníci, ktorí s nimi žijú, využívať v oblasti sociálneho zabezpečenia zaobchádzanie, ktoré je bez akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej príslušnosti vo vzťahu k štátnym príslušníkom členských štátov, v ktorých sú zamestnaní."

4 Uvedený článok 41 vo svojich odsekoch 2 až 4 obsahuje ustanovenia, ktoré sa týkajú spočítania období poistenia, zamestnania alebo trvalých pobytov ukončených v rôznych členských štátoch, nároku na rodinné dávky pre ich rodinných príslušníkov, ktorí trvale žijú v Spoločenstve a prevodu akékoľvek starobného dôchodku alebo renty, pozostalostného dôchodku, dôchodku z dôvodu pracovného úrazu alebo choroby z povolania alebo invalidného dôchodku do Maroka.

Dohoda o pridružení

5 Článok 65 ods. 1 dohody o pridružení, ktorý je obsiahnutý v hlave VI tejto dohody, venovanej najmä sociálnej spolupráci, v kapitole I s názvom „Zamestnanci" stanovuje:

„Podľa ustanovení nasledujúcich odsekov sa v oblasti sociálneho zabezpečenia so zamestnancami marockej štátnej príslušnosti a všetkými ich rodinnými príslušníkmi žijúcimi s nimi bude zaobchádzať bez prvkov národnostnej diskriminácie úmerne zaobchádzaniu s občanmi členského štátu, na území ktorého pracujú.

Koncepcia sociálneho zabezpečenia upravuje oblasti sociálneho zabezpečenia v otázkach nemocenských a materských dávok, invalidných, starobných, vdovských a sirotských dôchodkov, dávok pri pracovných úrazoch, chorobách a smrti z povolania, podpory v nezamestnanosti a rodinných dávok.

...“ [*neoficiálny preklad*]

6 Uvedený článok 65 vo svojich odsekoch 2 až 4 obsahuje ustanovenia podobné ustanoveniam vymenovaným v bode 4 tohto uznesenia.

7 Článok 66 tejto dohody znie takto:

„Ustanovenia tejto kapitoly sa nevzťahujú na občanov zmluvných strán, ktorí bývajú alebo pracujú na území ich hostiteľských krajín nezákonne.“ [*neoficiálny preklad*]

8 V súlade s jej článkom 96 ods. 1 táto dohoda o pridružení nadobudla účinnosť 1. marca 2000.

9 Odsek 2 článku 96 stanovuje, že po nadobudnutí účinnosti dohoda o pridružení nahrádza dohodu o spolupráci.

Nariadenie (EHS) č. 1408/71

10 V súlade s článkom 2 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, ktoré bolo zmenené, doplnené a aktualizované nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s.1; Mim. vyd. 05/001, s. 35, ďalej len „nariadenie č. 1408/71"), „sa vzťahuje na zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby, na ktoré sa vzťahujú alebo sa vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov a ktoré sú štátnymi príslušníkmi jedného z členských štátov alebo osobami bez štátnej príslušnosti alebo utečencami s bydliskom na území jedného z členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých".

11 Článok 3 nariadenia č. 1408/71 s názvom „Rovnaké zaobchádzanie" vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Pokiaľ osobitné ustanovenia tohto nariadenia neustanovujú inak, osoby s bydliskom na území jedného z členských štátov, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, majú tie isté povinnosti a poberajú tie isté dávky podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek členského štátu ako štátni príslušníci tohto štátu."

12 Článok 4 tohto nariadenia vymedzuje jeho vecnú pôsobnosť takto:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

a) nemocenské dávky a dávky v materstve;

b) dávky v invalidite vrátane tých, ktoré sú určené na udržanie alebo zlepšenie zárobkovej schopnosti;

c) dávky v starobe;

d) pozostalostné dávky;

e) dávky v súvislosti s pracovnými úrazmi a chorobami z povolania;

f) podpora pri úmrtí;

g) dávky v nezamestnanosti;

h) rodinné dávky.

2. Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky všeobecné a osobitné systémy sociálneho zabezpečenia, či už príspevkové alebo nepríspevkové...

2 a. Toto nariadenie sa taktiež vzťahuje na osobitné nepríspevkové dávky, ktoré sa poskytujú podľa iných právnych predpisov alebo iných systémov ako tie, ktoré sú uvedené v odseku 1, alebo tie, ktoré sú vylúčené na základe odseku 4, pokiaľ sú tieto dávky určené:

a) na poskytovanie doplnkového, náhradného alebo pridruženého krytia proti rizikám, ktoré sú obsiahnuté v častiach sociálneho zabezpečenia uvedených v odseku 1 písm. a) až h);

b) len ako osobitná ochrana pre zdravotne postihnuté osoby.

...“

13 Článok 10 a ods. 1 nariadenia č. 1408/71 znie takto:

„Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 10 a hlavy III, sa osobám, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, priznajú osobitné nepríspevkové peňažné dávky uvedené v článku 4 ods. 2a výhradne na území toho členského štátu, v ktorom majú bydlisko, podľa právnych predpisov tohto štátu za predpokladu, že takéto dávky sú uvedené v prílohe II a. Tieto dávky na svoje vlastné náklady poskytuje inštitúcia miesta bydliska.“

14 Táto príloha II a v časti s názvom „A. Belgicko“ písm. b) uvádza „garantovaný príjem pre staršie osoby...“.

15 Podmienky uplatňovania nariadenia č. 1408/71 boli stanovené nariadením Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972 zmeneným, doplneným a aktualizovaným nariadením č. 118/97.

Nariadenie č. 859/2003

16 Odôvodnenie č. 12 nariadenia č. 859/2003 stanovuje:

„Ustanovenia nariadenia... č. 1408/71 a nariadenia... č. 574/72 sa neuplatňujú v situácii, ktorá sa vo všetkých ohľadoch obmedzuje len na jeden členský štát; toto sa okrem iného týka situácie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má väzby len na tretiu krajinu a jeden členský štát."

17 V súlade s článkom 1 toho istého nariadenia:

„Pokiaľ ustanovenia prílohy tohto nariadenia neustanovujú inak, ustanovenia nariadenia... č. 1408/71 a nariadenia... č. 574/72 sa uplatňujú na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nie sú ešte zahrnutí do týchto ustanovení výhradne z dôvodu svojej štátnej príslušnosti, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých za predpokladu, že majú bydlisko v súlade s právnymi predpismi na území členského štátu a sú v situácii, ktorá sa neobmedzuje vo všetkých ohľadoch na jeden členský štát."

Nariadenie č. 883/2004

18 Článok 4 nariadenia č. 883/2004 s názvom „Rovnosť zaobchádzania" stanovuje:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, poberajú tie isté dávky a majú tie isté povinnosti podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek členského štátu ako štátni príslušníci daného členského štátu."

19 V súlade s článkom 87 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 „nevznikajú žiadne nároky na obdobie pred dátumom uplatňovania tohto nariadenia".

20 Článok 90 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje, že „nariadenie... č. 1408/71 sa zrušuje od dátumu uplatňovania tohto nariadenia".

21 Článok 91 nariadenia č. 883/2004 stanovuje:

„Toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie.*

Uplatňuje sa po dátume nadobudnutia účinnosti vykonávacieho nariadenia."

22 Je nesporné, že takéto vykonávacie nariadenie zatiaľ nebolo prijaté.

EDĽP

23 Článok 14 EDĽP znie takto:

„Užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom musí byť zabezpečené bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie."

24 V súlade s článkom 1 dodatkového protokolu:

„Každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. ..."

Vnútroštátna právna úprava

25 Účelom belgického zákona z 22. marca 2001, ktorým sa zavádza záruka príjmov pre staršie osoby (*Moniteur belge* z 29. marca 2001, s. 10244, ďalej len „zákon z 22. marca 2001"), je zaručiť primerané prostriedky na živobytie týmto osobám. Tento zákon nepodmieňuje nárok na dávku, ktorú zavádza, predchádzajúcou požiadavkou príspevku alebo poistenia, avšak na účely uplatnenia nároku na takúto dávku nesmú prostriedky dotknutej osoby presiahnuť určitý strop.

26 V súlade s článkom 3 tohto zákona „záruka príjmu je zaistená starším osobám vo veku najmenej 65 rokov".

27 Článok 4 zákona z 22. marca 2001 stanovuje:

„Príjemca záruky príjmu musí mať trvalý pobyt v Belgicku a patriť do jednej z týchto kategórií osôb:

1. belgickí štátni príslušníci;

2. osoby, na ktoré sa vzťahuje nariadenie... EHS č. 1408/71...;

3. osoby bez štátnej príslušnosti, na ktoré sa vzťahuje Dohovor o právnom postavení osôb bez štátnej príslušnosti podpísaný v New Yorku 28. septembra 1954 a schválený zákonom z 12. mája 1960;

4. utečenci uvedení v článku 49 zákona z 15. decembra 1980 o vstupe cudzincov na územie, ich pobyte, usadení sa a vyhostení;

5. štátni príslušníci krajiny, s ktorou Belgicko v tejto oblasti uzavrelo recipročnú dohodu alebo uznalo existenciu *de facto* reciprocity;

6. cudzí štátni príslušníci za podmienky, že nárok na starobný alebo pozostalostný dôchodok vznikol na základe belgického systému.

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

28 Zo spisu vo veci samej vyplýva, že pani El Youssfi, marocká štátna príslušníčka, ktorá sa narodila 1. júla 1939 a je vdovou od roku 1982, má v súčasnosti trvalý pobyt v Belgicku, z dôvodu zlučovania rodiny, so svojím synom, ktorý má sám trvalý pobyt v tomto členskom štáte.

29 Zákonnosť pobytu dotknutej osoby v Belgicku nie je spochybnená.

30 Dňa 25. augusta 2005 doručila pani El Youssfi ONP žiadosť, ktorej cieľom bolo získať záruku príjmu pre staršie osoby stanovenú zákonom z 22. marca 2001.

31 Rozhodnutím zo 16. decembra 2005 bola táto žiadosť zamietnutá z dôvodu, že žalobkyňa vo veci samej nepredložila dôkaz o tom, že patrí k jednej zo skupín vymenovaných v článku 4 tohto zákona.

32 Pani El Youssfi podala 2. marca 2006 žalobu proti tomuto rozhodnutiu pred tribunal du travail de Verviers.

33 Na podporu tejto žaloby pani El Youssfi uvádza, že jej pobyt v Belgicku je legálny a že toto právne postavenie jej priznáva právo dovolávať sa záruky príjmu pre staršie osoby stanovenej právnou úpravou hostiteľského členského štátu za rovnakých podmienok, ako sú podmienky, na ktoré majú nárok štátni príslušníci uvedeného štátu. Zamietnutie priznať jej túto dávku, ktorá je majetkovým právom v zmysle článku 1 dodatkového protokolu, porušuje zásadu zákazu akejkoľvek diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti, osobitne vyjadrenú v dohodách o spolupráci a o pridružení, ako aj v článku 14 EDĽP.

34 ONP a štátny zástupca pred vnútroštátnym súdom naproti tomu tvrdia, že nárok na dávku, o ktorú požiadala pani El Youssfi, ako vlastný nárok závisí od toho, či

„podlieha právnej úprave členského štátu“ a že dotknutá osoba sa nemôže dovolávať práva Spoločenstva z dôvodu, že sa nepresťahovala v rámci Európskej únie.

35 Za týchto okolností tribunal de travail de Verviers rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Zamietnutie poskytnúť zákonnú záruku príjmu pre staršie osoby

— pretože žalobkyňa nie je osobou, na ktorú sa vzťahuje nariadenie [č.] 1408/71...,

— pretože nebola uznaná za osobu bez štátnej príslušnosti ani utečenca,

— pretože nie je štátnou príslušníčkou krajiny, s ktorou Belgicko v oblasti záruky príjmu buď uzavrelo recipročnú dohodu, alebo uznalo existenciu *de facto* reciprocity,

— alebo, pretože žalobkyňa nemá nárok na starobný alebo pozostalostný dôchodok v belgickom systéme,

nevyplýva z

— veľmi reštriktívneho výkladu nariadenia... č. 883/2004... (ktorým sa nahradilo nariadenie... č. 1408/71...), najmä s ohľadom na článok 14 EDĽP, na článok 1 (dodatkového protokolu) a na nariadenie... č. 859/2003...,

— alebo z výkladu tohto nariadenia... č. 883/2004, ktorý by bol nezlučiteľný s dohodou o spolupráci..., ktorá bola doplnená dohodou [o pridružení]?"

O prejudiciálnej otázke

36 V súlade s článkom 104 ods. 3 prvým pododsekom rokovacieho poriadku, ak môže byť odpoveď na prejudiciálnu otázku jednoznačne vyvodená z judikatúry, Súdny

dvor môže po vypočutí generálneho advokáta kedykoľvek rozhodnúť odôvodneným uznesením, ktoré obsahuje odkaz na predmetnú judikatúru. Súdny dvor sa domnieva, že tak je to v prípade konania vo veci samej.

Úvodné pripomienky

37 Na úvod je potrebné konštatovať, že na otázku položenú vnútroštátnym súdom treba hľadieť tak, že má za cieľ dosiahnuť výklad nariadenia č. 1408/71 bez ohľadu na to, že táto otázka odkazuje na nariadenie č. 883/2004 ako na „nariadenie, ktoré nahradilo nariadenie... č. 1408/71".

38 V súlade s článkom 91 nariadenia č. 883/2004 totiž toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie,* ale vykonateľným sa stáva až po nadobudnutí účinnosti vykonávacieho nariadenia. Keďže až do tohto dňa nebolo prijaté žiadne vykonávacie nariadenie k nariadeniu č. 883/2004, zostávajú nevyhnutne uplatniteľné ustanovenia nariadenia č. 1408/71 (pozri rozsudok z 9. novembra 2006, Nemec, C-205/05, Zb. s. I-10745, body 31 a 32).

39 Okrem toho je potrebné spresniť, že pravidlá Spoločenstva v oblasti koordinácie vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia sa nevzťahujú na situácie, ktoré sa vo všetkých ohľadoch obmedzujú na jediný členský štát a tak je to najmä v prípade

situácie dotknutej osoby, ktorá má väzby výlučne na tretí štát alebo na jediný členský štát (pozri najmä rozsudok z 11. októbra 2001, Khalil a i., C-95/99 až C-98/99 a C-180/99, Zb. s. I-7413, body 70 a 71).

40 Takýto výklad sa vzťahuje tak na článok 42 ES, ako aj na nariadenie č. 1408/71, a najmä na článok 3 tohto posledného menovaného nariadenia.

41 Obdobne, nariadenie č. 859/2003, na ktoré odkazuje otázka položená vnútroštátnym súdom, vo svojom článku 1 stanovuje, že ustanovenia nariadenia č. 1408/71 a č. 574/72 „sa uplatňujú na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nie sú ešte zahrnutí do týchto ustanovení výhradne z dôvodu svojej štátnej príslušnosti, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých za predpokladu, že majú bydlisko v súlade s právnymi predpismi na území členského štátu a sú v situácii, ktorá sa neobmedzuje vo všetkých ohľadoch na jeden členský štát".

42 Odôvodnenie č. 12 nariadenia č. 859/2003 v tejto súvislosti spresňuje, že nariadenia č. 1408/71 a č. 574/72 „sa neuplatňujú v situácii, ktorá sa vo všetkých ohľadoch obmedzuje len na jeden členský štát; toto sa okrem iného týka situácie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má väzby len na tretiu krajinu a jeden členský štát".

43 S ohľadom na informácie, ktoré má k dispozícii Súdny dvor vo veci samej, sa nezdá, že by bola podmienka väzby štátneho príslušníka tretieho štátu na najmenej dva

členské štáty splnená takou osobou, ako je pani El Youssfi, pretože sa zdá, že táto posledná menovaná pani opustila Maroko, aby sa usadila priamo v Belgicku z dôvodu zlučovania rodiny so svojím synom, ktorý má trvalý pobyt v tomto členskom štáte.

44 Posúdenie tejto skutkovej otázky však prislúcha vnútroštátnemu súdu.

45 S touto výhradou nemôže mať pani El Youssfi prospech zo zásady rovnosti zaobchádzania v oblasti sociálneho zabezpečenia stanovenej v článku 3 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 v spojení s nariadením č. 859/2003, ktorá bráni zamietnutiu priznať takú dávku, ako je záruka príjmov pre staršie osoby, len na základe štátnej príslušnosti žiadateľa (pozri analogicky body 51 až 55 toho uznesenia).

46 Za týchto podmienok je opodstatnené preskúmať položenú otázku s ohľadom na príslušné ustanovenia dohôd uzavretých medzi Spoločenstvom a Marockým kráľovstvom.

47 V súlade s jej znením sa otázka položená vnútroštátnym súdom týka dohody o spolupráci „doplnenej" dohodou o pridružení.

48 S ohľadom na jednej strane na ustanovenia článku 96 dohody o pridružení, podľa ktorých táto dohoda nahrádza dňom nadobudnutia svojej účinnosti, t. j. 1. marca 2000, dohodu o spolupráci, a na druhej strane na skutočnosť, že pani El Youssfi podala žiadosť o priznanie záruky príjmov pre staršie osoby 25. augusta 2005, sa môže *ratione temporis* na skutkový stav sporu vo veci samej uplatniť výlučne dohoda o pridružení (pozri analogicky uznesenie z 13. júna 2006, Echouikh, C-336/05, Zb. s. I-5223, bod 36).

49 Na účely poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu je potrebné postupne preskúmať, či má článok 65 ods. 1 prvý pododsek dohody o pridružení priamy účinok a či sa ho môže dovolávať jednotlivec pred vnútroštátnym súdom, a preskúmať rozsah zásady zákazu diskriminácie vyjadrenej v tomto ustanovení, ako aj podmienky stanovené týmto ustanovením v súvislosti s jeho vecnou a osobnou pôsobnosťou.

O priamom účinku článku 65 ods. 1 prvého pododseku dohody o pridružení

50 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že článok 65 ods. 1 prvý pododsek dohody o pridružení má priamy účinok, takže účastníci konania, na ktorých sa vzťahuje, majú právo dovolávať sa ho pred vnútroštátnymi súdmi (uznesenie Echouikh, už citované, body 39 až 42, ako aj judikatúra citovaná v bode 39 tohto uznesenia vo vzťahu k článku 41 ods. 1 dohody o spolupráci, ustanovenie, ktoré je formulované podobne ako uvedený článok 65 ods. 1 prvý pododsek).

O rozsahu zásady zákazu diskriminácie vyjadrenej v článku 65 ods. 1 prvom pododseku dohody o pridružení

51 Ako už Súdny dvor rozhodol v bodoch 55 až 58 už citovaného uznesenia Echouikh a ako vyplýva z judikatúry týkajúcej sa článku 41 ods. 1 dohody o spolupráci, ktorú možno použiť analogicky vo vzťahu k článku 65 ods. 1 prvému pododseku dohody o pridružení, zásada vyjadrená v tomto poslednom menovanom ustanovení, týkajúca sa neexistencie akejkoľvek diskriminácie založenej na štátnej príslušnosti v oblasti sociálneho zabezpečenia marockých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, ktorí s nimi žijú, vo vzťahu k vlastným štátnym príslušníkom členských štátov, v ktorých sú alebo boli zamestnaní, znamená, že s osobami uvedenými v tomto ustanovení sa musí zaobchádzať rovnako, ako keby boli štátnymi príslušníkmi dotknutých členských štátov.

52 Z tejto zásady vyplýva, že osoby, ktoré patria do pôsobnosti tohto ustanovenia dohody o pridružení, si môžu uplatňovať nárok na dávky sociálneho zabezpečenia za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci hostiteľského členského štátu bez toho, aby im právna úprava tohto štátu mohla ukladať dodatočné alebo rigidnejšie podmienky vo vzťahu k podmienkam uplatniteľným na štátnych príslušníkov tohto štátu (uznesenie Echouikh, už citované, bod 56).

53 Za nezlučiteľné s uvedenou zásadou zákazu diskriminácie treba považovať nielen uplatnenie požiadavky štátnej príslušnosti predmetného členského štátu na osoby uvedené v článku 65 ods. 1 dohody o pridružení, ale aj akejkoľvek inej podmienky,

ktorá sa od štátnych príslušníkov tohto štátu nevyžaduje (uznesenie Echouikh, už citované, bod 57).

54 Pritom v tomto prípade sa zdá, že na jednej strane taká osoba, akou je žalobkyňa vo veci samej, spĺňa podmienky veku a trvalého pobytu stanovené právnou úpravou dotknutého členského štátu, aby jej mohla byť priznaná zákonná záruka príjmov pre staršie osoby. Na druhej strane štátny príslušník hostiteľského členského štátu, ktorý je v situácii porovnateľnej so situáciou pani El Youssfi, by mal nárok na túto dávku, lebo podmienka podľa článku 4 ods. 6 zákona z 22. marca 2001, podľa ktorej musí nárok na starobný alebo pozostalostný dôchodok vzniknúť na základe vnútroštátnej právnej úpravy, sa nevzťahuje na „osoby cudzej štátnej príslušnosti". Zamietnutie priznať pani El Youssfi nárok na dávku, o ktorú požiadala, tak spočíva na skutočnosti, že dotknutá osoba nemá štátnu príslušnosť dotknutého členského štátu a nemožno ju porovnávať na základe vnútroštátnej právnej úpravy so štátnym príslušníkom tohto štátu, a okrem toho aj na skutočnosti, že nespĺňa podmienku, ktorá sa však neuplatňuje na štátnych príslušníkov.

55 Taká vnútroštátna právna úprava, akou je právna úprava prejednávaná vo veci samej, sa však zdá byť nezlučiteľná so zásadou zákazu diskriminácie vyjadrenou v článku 65 ods. 1 prvom pododseku dohody o pridružení, podľa ktorej nemožno marockému štátnemu príslušníkov zamietnuť nárok na sociálnu dávku na základe dôvodov súvisiacich so štátnou príslušnosťou žiadateľa.

56 Ďalej je potrebné rozhodnúť, na jednej strane, či taká dávka, ako je dávka prejednávaná vo veci samej, patrí do oblasti „sociálneho zabezpečenia" v zmysle článku 65 ods. 1 prvého pododseku dohody o pridružení, a na druhej strane, či sa na osobu nachádzajúcu sa v situácii pani El Youssfi vzťahuje toto isté nariadenie.

O vecnej pôsobnosti článku 65 ods. 1 prvého pododseku dohody o pridružení

57 V tejto súvislosti ustálená judikatúra uvádza, že pojem „sociálne zabezpečenie" uvedený v článku 65 ods. 1 prvom pododseku dohody o pridružení treba chápať takým spôsobom ako rovnaký pojem uvedený v nariadení č. 1408/71 (uznesenie Echouikh, už citované, bod 50, ako aj bod 51 a judikatúra citovaná vo vzťahu k článku 41 ods. 1 dohody o spolupráci).

58 Pritom po prijatí nariadenia Rady (EHS) č. 1247/92 z 30. apríla 1992 (Ú. v. ES L 136, s. 1; Mim. vyd. 05/002, s. 41) boli dávky nepríspevkového charakteru ako zákonná záruka príjmov pre staršie osoby zavedená zákonom z 22. marca 2001 výslovne začlenené do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 1408/71, podľa článku 4 ods. 2 a písm. a) tohto nariadenia (pozri tiež článok 10 a ods. 1 a prílohu II a tohto posledného menovaného nariadenia), keďže sú určené na poskytovanie doplnkového, náhradného alebo pridruženého krytia proti rizikám, ktoré sú obsiahnuté v častiach sociálneho zabezpečenia uvedených v odseku 1 písm. a) až h) toho istého článku 4, medzi ktoré patria práve dávky v starobe [pozri analogicky rozsudok z 5. apríla 1995, Krid, C-103/94, Zb. s. I-719, bod 36, pokiaľ ide o článok 39 ods. 1 dohody o spolupráci medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Alžírskou demokratickou republikou podpísanej v Alžíri 26. apríla 1976 a schválenej v mene Spoločenstva nariadením Rady (EHS) č. 2210/78 z 26. septembra 1978 (Ú. v. ES L 263, s. 1; Mim. vyd. 11/013, s. 40), ustanovenie, ktoré je formulované rovnako ako článok 65 ods. 1 prvý pododsek dohody o pridružení].

59 Okrem toho, už pred uvedeným prijatím Súdny dvor rozhodol, že dávka rovnakej povahy ako zákonná záruka príjmov pre staršie osoby patrí do pôsobnosti nariadenia

č. 1408/71 v súlade s jeho článkom 4 ods. 1 (pozri rozsudok Krid, už citovaný, body 33 až 35 a citovanú judikatúru).

60 Preto niet pochybností o tom, že dávka takého typu ako je zákonná záruka príjmov pre staršie osoby, ktorá má zaručiť minimálne existenčné prostriedky osobám starším ako 65 rokov a ktorej prostriedky nepresahujú určitý strop, patrí do oblasti „sociálneho zabezpečenia" v zmysle článku 65 ods. 1 prvého pododseku dohody o pridružení, aj keď dávka prejednávaná vo veci samej má aj znaky opatrenia sociálnej pomoci.

61 V tejto súvislosti je potrebné dodať, že na rozdiel od tvrdení ONP skutočnosť, že zákon z 22. marca 2001 poníma dávku, ktorú zavádza, ako vlastný nárok, a nie ako odvodený nárok nadobudnutý žalobkyňou vo veci samej ako člen rodiny migrujúceho pracovníka, je irelevantná.

62 Osobná pôsobnosť článku 65 ods. 1 prvého pododseku dohody o pridružení totiž nie je totožná s pôsobnosťou nariadenia č. 1408/71, vymedzenou v článku 2 tohto nariadenia, takže judikatúra, ktorá rozlišuje medzi vlastnými a odvodenými nárokmi členov rodiny migrujúceho pracovníka v rámci tohto nariadenia — judikatúra, ktorá bola okrem toho spresnená rozsudkom z 30. apríla 1996, Cabanis-Issarte (C-308/93, Zb. s. I-2097) — sa v rámci dohody o pridružení nepoužije (pozri analogicky rozsudok z 3. októbra 1996, Hallouzi-Choho, C-126/95, Zb. s. I-4807, bod 30 a citovanú judikatúru).

O osobnej pôsobnosti článku 65 ods. 1 prvého pododseku dohody o pridružení

63 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že ONP pripúšťa, že pani El Youssfi má v Belgicku legálny pobyt, takže sa na ňu nevzťahuje článok 66 dohody o pridružení.

64 V zostávajúcej časti je potrebné pripomenúť, že článok 65 ods. 1 prvý pododsek uvedenej dohody sa vzťahuje najmä na pracovníkov marockej štátnej príslušnosti, pričom tento pojem sa musí chápať zoširoka.

65 Z judikatúry Súdneho dvora totiž vyplýva, že ako „pracovníka" treba chápať aktívnych pracovníkov a zároveň pracovníkov, ktorí opustili pracovný trh po dosiahnutí veku potrebného pre priznanie nároku na starobný dôchodok alebo potom, ako sa stali obeťami niektorého z rizík, ktoré vedú k vzniku nároku na príspevky v iných odvetviach sociálneho zabezpečenia (pozri uznesenie Echouikh, už citované, body 44 a 45).

66 Práve vo svetle týchto kritérií prislúcha vnútroštátnemu súdu rozhodnúť, či na pani El Youssfi možno hľadieť tak, že sama má v Belgicku, v ktorom má v súčasnosti trvalý pobyt, postavenie „pracovníka" v zmysle článku 65 ods. 1 prvého pododseku dohody o pridružení.

67 Ak by to tak bolo v tomto prípade, je opodstatnené poukázať na to, že uvedené ustanovenie dohody o pridružení sa vzťahuje aj na členov rodiny týchto pracovníkov, ktorí s nimi žijú v členskom štáte, v ktorom sú alebo boli zamestnaní.

68 V tejto súvislosti je potrebné spresniť, že pojem člen rodiny sa vzťahuje nielen na manžela, manželku a potomkov migrujúceho pracovníka, ale aj na osoby, ktoré majú úzky príbuzenský vzťah k tomuto pracovníkovi, najmä jeho predkovia, vrátane manželského zväzku (pozri analogicky rozsudok z 11. novembra 1999, Mesbah, C-179/98, Zb. s. I-7955, bod 46).

69 Keďže pani El Youssfi je vdova, mohol by sa na ňu vzťahovať článok 65 ods. 1 prvý pododsek dohody o pridružení, ak by sa preukázalo, že jej manžel mal pred smrťou postavenie marockého migrujúceho pracovníka v Belgicku, v ktorom má dotknutá osoba naďalej trvalý pobyt (pozri analogicky rozsudok Krid, už citovaný, body 28 až 31).

70 Okrem toho na žalobkyňu vo veci samej sa musí takisto hľadieť ako na člena rodiny pracovníka v zmysle uvedeného ustanovenia, keďže žije so svojím synom v Belgicku a tento syn má postavenie pracovníka v takom zmysle, ako je spresnený v bode 65 tohto uznesenia, a zároveň má marockú štátnu príslušnosť.

71 Podľa spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, sa zdá, že syn pani El Youssfi nadobudol belgickú štátnu príslušnosť.

72 Keby si však syn pani El Youssfi ponechal marockú štátu príslušnosť, vnútroštátny súd by musel na základe práva hostiteľského členského štátu preskúmať, či sa člen rodiny marockého migrujúceho pracovníka, ktorý má zároveň príslušnosť tohto členského štátu, môže na základe tohto práva dovolávať marockej štátnej príslušnosti tohto pracovníka na účely uplatňovania článku 65 ods. 1 prvého pododseku dohody o pridružení (pozri analogicky rozsudok Mesbah, už citovaný, body 40 a 41).

73 So zreteľom na všetky prechádzajúce úvahy je opodstatnené odpovedať na položenú otázku tak, že článok 65 ods. 1 prvý pododsek dohody o pridružení sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby hostiteľský členský štát zamietol priznať nárok na zákonnú záruku príjmov pre staršie osoby marockej štátnej príslušníčke, ktorá dosiahla vek 65 rokov a legálne sa zdržiava na území tohto štátu, keďže spadá do pôsobnosti uvedeného ustanovenia

— buď z dôvodu, že sama vykonávala zárobkovú činnosť v dotknutom členskom štáte,

— alebo z dôvodu svojho postavenia člena rodiny pracovníka marockej štátnej príslušnosti, ktorý je alebo bol zamestnaný v tomto členskom štáte.

74 Je úlohou vnútroštátneho súdu preskúmať, či je niektorá z týchto podmienok v tomto prípade splnená.

75 Výklad, ktorý poskytuje toto uznesenie, pokiaľ ide o článok 65 ods. 1 prvý pododsek dohody o pridružení, je v súlade s požiadavkami článku 14 EDĽP a článku 1 dodatkového protokolu, tak ako ich vyložil predovšetkým Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozsudku Gaygusuz v. Rakúsko zo 16. septembra 1996 (*Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 1996-IV, s. 1129), takže Súdny dvor poskytol vnútroštátnemu súdu všetky prostriedky nevyhnutné na to, aby tento súd posúdil súlad predmetnej vnútroštátnej právnej úpravy so základnými právami, ako sú práva zaručené EDĽP a dodatkovým protokolom, ktorých dodržiavanie Súdny dvor zaisťuje (pozri najmä uznesenie Echouikh, už citované, body 64 a 65).

O trovách

76 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Článok 65 ods. 1 prvý pododsek Euro-stredomorskej dohody o pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Marockým kráľovstvom na strane druhej podpísanej v Bruseli 26. februára 1996 a schválenej v menej uvedených Spoločenstiev rozhodnutím Rady a Komisie 2000/204/ES, ESUO z 24. januára 2000 sa má vykladať v tom

zmysle, že bráni tomu, aby hostiteľský členský štát zamietol priznať nárok na zákonnú záruku príjmov pre staršie osoby marockej štátnej príslušníčke, ktorá dosiahla vek 65 rokov a legálne sa zdržiava na území tohto štátu, keďže spadá do pôsobnosti uvedeného ustanovenia

— **buď z dôvodu, že sama vykonávala zárobkovú činnosť v dotknutom členskom štáte,**

— **alebo z dôvodu svojho postavenia člena rodiny pracovníka marockej štátnej príslušnosti, ktorý je alebo bol zamestnaný v tomto členskom štáte.**

Podpisy